

ORD.PROF.DR. SULHİ DÖNMEZER

PROF.DR. KÖKSAL BAYRAKTAR

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku Öğretim Üyesi

BASIN HUKUKU

GENİŞLETİLMİŞ
ALTINCI BASKI

İstanbul - 2016

Beta

Yayın No : 3401
Hukuk Dizisi : 1649

6. Bası - Nisan 2016 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 333 - 583 - 2

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Yazın Basın Yayın Matbaacılık Trz. Tic. Ltd. Şti.
İkitelli Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No: 38-40-42-44
Başakşehir/İSTANBUL (Sertifika No: 12028)
0212 565 01 22 - 0212 565 02 55

Kapak Tasarım : Veysel Coşkun

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş. (Sertifika No. 16136)

Narlıbahçe Sokak No. 11

Cağaloğlu - İSTANBUL

Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77

Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50

www.betayayincilik.com

ALTINCI BASIYA ÖNSÖZ

Ceza Hukuku, Basın Hukuku, Kriminoloji, Sosyoloji gibi bilim dallarında unutulmaz eserlerin yazarı *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer*'in imzasını taşıyan bu kitabı devam ettirme onuruna eriştiğimden bugüne iki yıl geçti. Bu süre içerisinde kitabın beşinci basısının bitmesi ve yenisine gereksinim duyulması çok sevindirici...Öğretim üyeleri ve öğrencilerin, kitaba duydukları ilgi gerçekten onurlandırıcı...

Her geçen gün gelişen ve hayatımızın içine giren televizyon, internet ve sosyal medya karşısında yazılı basın gittikçe geride kalıyor gibi görünse de basının güncel yaşantımızdaki önemli yeri bunun pek de doğru olmadığını gösteriyor. Her gün, ülkenin siyasal, ekonomik, kültürel ve toplumsal hayatını izlediğimiz yayınlar bizi toplumun bir parçası haline getirdiği gibi duygu ve düşüncelerimizi de oluşturuyor. Bu nedenle basın, hayatımızdaki yerini korumaya devam ediyor.

Bugün altıncı basısı yapılan Basın Hukuku kitabı aslında 60 yıllık bir birikimin sonucudur. *Dönmezer*'in yıllarca önce 1946'da "Matbuat Suçları" başlığıyla yayınladığı kitap sonraki yıllarda önce taksir halinde "Basın Hukuku" başlığıyla yayınlanmış ve hemen sonra kitap haline getirilmişti. Bu kitapta, *Dönmezer*'in basın hukuku üzerindeki yoğun çalışmalarını, bu hukuk dalının temellerini oluşturmuş ilke ve kurallarına ilişkin saptamalarını açıkça görebilmek mümkündür. Örneğin, "düşünce özgürlüğünün sınırlı olup olmadığı yönündeki tartışmalar", "yakın ve açık tehlike kavramı", "Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi'nin önemli kararları" hep bu kitabın tarihçeye ilişkin bölümlerinde ayrıntılı olarak yer almaktadır. Dolayısıyla bu kitapta biz Basın Hukukunun güncel konularını görebildiğimiz gibi aynı zamanda bu hukuk dalının tarihçesini, yabancı ülkelerdeki durumunu da izleyebilmekteyiz. Bu çerçevede kitabı yeniden bu basıya hazırlarken unutulmaz Hocam, İstanbul Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü'nde pek çok öğretim üyesinin yetişmesine emek vermiş *Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer* ile bir çeşit "söyleşide bulunduğumu", "onun bilimsel hayatının bir bölümünü izlediğimi" söylemek isterim.

Öğrencisi olmaktan daima onur duyduğum *Sn. Dönmezer*'in eseri üzerinde çalışmak ve bugünlere getirmek benim için bir görevdi. Bugün bu görevi, *Sn. Merih Dönmezer* Hanımefendi ve değerli evlatlarının oluru ve desteği ile yerine getirmekteyim. Teşekkürlerimi belirtmek bir gönül borcudur.

Bu kitabın yayım hayatına yeniden girmesi Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. yöneticisi Seyhan Satar'ın; dizgi ve kapak tasarımını gerçekleştiren Veysel Coşkun'un ve yazımda büyük emeği geçen Mine Vatan'ın özverili çalışmaları ile mümkün olmuştur.

Bu yayının da Türk basınına, üniversitelere, hukukçulara ve öğrencilere yararlı olması en büyük dileğimdir.

Prof. Dr. Köksal Bayraktar
27.03.2016
Göztepe

BEŞİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Türkiye’de binlerce hukukçu yetiőtirmiŐ, İstanbul Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Enstitüsü’nün kurucusu olmuş, eserleri ile Türk Ceza Hukukuna yön vermiş büyük bilim adamı, Hocamız Ord. Prof. Dr. *Sulhi Dönmezer*’in 2004’te kayıbindan sonraki yıllarda eserlerinin devam etmesi yönünde *Dönmezer* Ailesi’nin isteğini paylaşmam üzerine Basın Hukuku kitabı yeniden ele alındı. Kitabın önceki basısı, 1976 yılında yapılmış olmakla, aradan geçen 37 yıl içerisinde kanunların, yönetmeliklerin, Yargıtay kararlarının deęiŐmesi karşısında Sn. *Dönmezer*’in bu önemli eseri baştan sona kadar yeniden gözden geçirildi ve güncelliği sağlandı. Bu arada, değişen Ceza Kanunu’nun yeni kavramları ve yürürlüğe giren Basın Kanunu’nun kural ve ilkeleri inceleme konusunun önemli noktaları oldu.

Basın Hukuku başlıklı kitap, sadece bir hukuk kitabı değildir. Basın ile özgürlükler arasındaki yakın bağlantıları, Türkiye basın hayatının 150 yıldaki ilerlemeleri ve ayrıca Batı dünyasının önemli hukuki gelişmeleri bu kitap içerisinde geniş bir açıdan ele alınmıştır. Bu eserde, son 30 yılda tartışılan pek çok sorun, batıdaki gelişmeleriyle sosyolojik, siyasal ve ekonomik yönleriyle birlikte ortaya konulmuştur. Dolayısıyla bu eser, uzun bir dönemin hukuki, siyasal ve sosyal yönlerini inceleyen görüşleri içinde bulundurmaktadır.

Kitabın her sayfası üzerinde çalışırken ve çeşitli konulardaki düşünce ve görüşleri yeniden incelerken Sn. *Dönmezer*’in yaşayışı gözlerimin önünden “bir film şeridi gibi” geçti... Onun çalışkanlığı, hukuk mücadeleleri, Türkiye’yi hukuk alanında daha ileriye götürme çabaları ayrı ayrı belleğimde canlandı. Bugün, Sn. *Dönmezer*’in aramızda olmayışı, eserin günışığına çıkmasındaki sevincimizi gölgelemektedir... Kendisini saygı ile anıyorum.

Öğrencisi olmaktan daima onur duyduğum Sn. *Dönmezer*’in eseri üzerinde çalışmak ve bugünlere getirmek bizim için bir görevdi. Bugün bu görevi, Hocamızın eŐi Sn. *Merih Dönmezer* Hanımefendi ve değerli evlatlarının oluru ve desteği ile yerine getiriyorum. Teşekkürlerimizi belirtmek bizim için bir görevdir.

Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. yöneticisi Seyhan Satar'a; dizgiyi ve kapak tasarımını gerçekleştiren Veysel Coşkun'a ve bu kitabın yazımında büyük emeği geçen Mine Vatan'a özverili çalışmalarından dolayı çok teşekkür ederiz.

Kitabın Türk hukukuna, basımına ve uygulamasına yararlı olması başlıca dileğimdir.

Prof.Dr. Köksal BAYRAKTAR

19.11.2013

Göztepe

DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ

(Basın Hukuku) adlı eserimizin dördüncü basısını bu kere (*Basın ve Hukuku*) başlığı altında yayınlıyoruz. Kitabımızın adında böylece küçük bir değişiklik yapmamızın, elbette ki, bazı nedenleri vardır: Bir kere bu dördüncü bası ile, kitabın içeriğinde, yeni bir basının çerçevesini aşan geniş değişiklik ve eklemeler yaptık; eser, bir bakıma denilebilir ki, üçüncü basının bir tür «işletme». si halini aldı.

Türkiye’de 1973-1976 yılları arasında kitle haberleşmesi bakımından büyük gelişmeler oldu. Radyo yaygınlaştı, televizyon en güçlü bir haberleşme aracı olarak işlemeye başladı. Radyo ve televizyonun idare biçimi üzerindeki tartışmalar 1973-1976 yıllarının siyasal girişimlerinde başlıca yeri işgal etmekte devam ediyor. Yeniden ortaya çıkan ya da güçlenen kitle haberleşme araçları arasında basının öneminde azalma olmak şöyle dursun, tam tersine tüm bir güçlenme vardır. 1963 den beri Türk basınında görülen gelinme, örneğine pek az rastlanabilecek büyüklüktedir. Gazete ve dergilerin tirajı geniş ölçüde artmış, bazı gazeteler, batıdaki benzerlerinden çek güçlenmişlerdir. Türk basını, tümüyle, çok yönlü demokratik basının belirli örneklerinden birisi haline gelmiştir bu son sekiz yıl içinde. Bu gelişmenin kendisiyle birlikte patolojik tabiatla bir kısım olguları da getireceği pek belli idi; nitekim demokratik anayasal düzeni zedeleyen son ara rejiminin ortaya çıkışında basının etkisi olmuştur; ancak aynı ara rejimden geçilip daha da güçlü olarak demokratik rejime dönülmesinde hizmet sağlayan faktörler arasında gene aynı basın vardır.

Geçen dönem içinde basında fikir işçileri, teknisyenler örgütlenmişler, çeşitli ekonomik ve sosyal haklar elde etmişler ve basının, mensupları için *bir meslek olmak* yönündeki gelişmesinde büyük ilerlemeler olmuştur:

Ekonomik bakımdan geri kalmış, ya da gelişmekte olan memleketlerde basın; bir meslek olarak yapılmaz; çünkü basın siyasetin, ideolojinin bir âleti ve herkes tarafından kullanılacak bir propaganda aracıdır. Ekonomik bakımdan gelinmiş memleketlerde ise basın basit bir propaganda aracı değildir ve fakat toplumsal düzenin, sistemin işlemlerini sağlayan çarklarından başta gelenidir. Bu nedenledir ki, o çarkı işletmek ayrı bir

yetişkinlik gerektiren bir uzmanlık, meslek işidir. Türkiye’de basın, gittikçe bu niteliği alma yoluna girmiştir. Evet; bugün Türk: yenin büyük gazetele-
rinin bir kısım fikra yazarları hâlâ belirli bir siyasal ya da ideolojik yön-
temin propagandacıları olmak görünümünden kendilerini kurtaramıyorlar,
bu yüzden de etkileri az oluyor. Fakat gelişme onları da zaman içinde ya
tasfiye edecek ya da adı geçenler belirli bir mesleği icra etmenin idrakine
gelmek zorunda kalacaklardır.

Türkiye’de gazeteci deyince, uzun yıllar süresince göz önüne Bâbüâlî’de
simit yeyip çay içerek geçinip giden saçı yağlı kişi imajı geliyordu. Bunun
yerini kendisine özgü meslekî kuruluşları ile, ekonomik ve sosyal hakları-
na sahip olmuş, uyanık, araştırmacı, bilime yatkın, yazar tipi almak yolunda-
dır. Bu yolun sonuna gelmiş bulunulduğunu söylemek henüz mümkün
değildir ve fakat artık yolun başlarında da değildir.

Bu gelişmeler arasında üzerinde özellikle durulması gerekli olan hu-
sus, Türkiye’de artık gerçek anlamında büyük gazetelerin olunmuş bu-
lunmaları ve bunların araç ve gereç bakımından, baskı tekniği yönünden
çağdaş teknolojinin bütün imkânlarını kullanmalarındadır. Bugün Türkiye’nin
hiç değilse İstanbul’da çıkan gazeteleri, teknik bakımdan batının bir kı-
çım gazetelerinden daha gelişmiş imkânlara sahip durumdadırlar. Ancak
dikkati çekici gözlem şudur ki, dergicilikte muhteva bakımından batının
büyük dergileri ile kıyaslanabilecek bir yayın organı, hâlâ kurulamamıştır.
Bizce bunun ana nedeni batı standartlarına göre çıktıklarında dergilerin
yaşantılarını sürdürmeye imkân verecek bir okuyucu kitlesine sahip ol-
mak imkânından hâlâ yoksun bulunmaları ve basın mensupları arasında
batı anlamında dergi çıkarabilecek kişilerin çok az sayıda olmasıdır. Öyle
anlaşıyor ki, gerçek anlamda dergicilik gazeteciliğe göre çok daha zordur.

Gene sözünü ettiğimiz dönem içinde Türk basınında dikey ve yatay te-
kelleşmenin belirtileri de ortaya çıkmıştır. Teknik gelişme sürdükçe bu be-
lirtiler daha da kuvvetlenerek ortaya çıkacaklardır. Türk kanun koyucusu
çoğulcu demokrasinin korunması bakımından üzerinde çok titizlikle du-
rulması gerekli bu olayı şimdiden gözönünde bulundurmaya başlamalıdır.

Türkiye’de bu gelişmeler olurken sözünü ettiğimiz dönemde batı ba-
sım da kendisine özgü çok ciddi meselelerle karşılaşmıştır. Dünya basını-
nın bir tür avangardı sayılabilen Fransız basını krizler içindedir; Amerika-
nın en güçlü üç dergisi, satışlarında herhangi bir azalma olmadığı halde,
ilân gelirlerindeki düşüş nedeniyle batmıştır. Bu olay gazete ve dergi mai-
yetinin gittikçe yükselmesi nedeniyle basının varlığını sürdürme savaşında
ilân gelirlerine sınımsız bağlılığını çok açık bir biçimde doğrulamaktadır.

Bu bakımdan televizyonun basın karcısında merhametsiz bir rakip olarak ortaya çıktığı görülüyor. Türkiye’de televizyonun yaygınlaşmasıyla beraber büyük gazetelerin tirajları da düşmeye başlamış ve sözü edilenler güçlerini koruma savaşı içinde son birkaç aydır gene piyangoculuğa başvurmak zorunda kalmışlardır. Kitabımızın ilgili bölümünde de açıkladığımız gibi gazetelerin piyango yoluyla okuyucu kazanmaya çalınmaları milletler arası prestij sahibi basın örgütlerince, basın ahlâk yasasına aykırı sayılmaktadır. Ayrıca bu hal tirajı esasen düşük olan bir kısım basının yok olmasında etken olabilir ve tekelleşmenin hızını arttırabilir.

İşte bütün bu olayların ve bunlara ilişkin yeni Hukuk normlarının incelenmesi zorunu kitabımızın yeni baskısında esas olmuştur ve isim değişikliğinin de ana nedenidir.

Bu kitabın yazarı, 1933 yılından beri basın içinde yer almıştır; basın kurumu ve Basın Hukuku ile uğraşmıştır. Bu uğraş teorik alanda Basın Hukuku üzerinde Türkçe’de ve yabancı dillerde yayınladığı kitap ve makalelerle birlikte kırk yıla yakın bir süredir yüzlerce gazete ve dergi yazısının kaleme alınmış olması ile de sürdürülmüştür. Ayrıca, yazar uygulamacı olarak, binlerce basın dâvasında da mütalâa vermiştir. Bütün bu süre içinde yazarın esas yöntemi, basım bir sosyal ve ekonomik gerçek, kurum olarak ele almak, böylece onu sosyal bilim metodlarıyla incelemek ve ondan sonra normatif düzenini; yâni kuruma ilişkin kuralları, normları açıklayıp değerlendirmeye çalışmak olmuştur. Bu basıda sözü geçen metoda daha da belirli geçerlilik verilmesine çalışılmış ve işte asıl bu nedendir ki; kitabın isminde küçük bir değişiklik yapmak ve tundan böyle eseri (*Basın ve Hukuku*) olarak adlandırmak uygun sayılmıştır. Böylece eserde basının her şeyden önce sosyal bir kurum olarak ve sosyal bilim metodlarıyla incelendiği ve sonra elde edilen verilere dayanılarak Hukukun açıklandığı hususu vurgulanmak istenilmektedir.

Eserimizin bu basısını kamu oyuna sunarken basın mensuplarından, batı anlamında demokratik düzenin yurdumuzda yerleşmesi için emek harcamış, cefa çekmiş olanlarını içten duygularla anmayı borç sayıyoruz.

Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER

ÜÇÜNCÜ BASININ ÖNSÖZÜ

“*Basın Hukuku*” adlı eserimiz, bu üçüncü basısı ile, tamamlanmaktadır. Eserimizi 1958 yılında yayınlarken sadece “Basın Hürriyeti”ne ait iki bölümü birinci cilt halinde çıkarmış ve bunun 1964 yılında, ikinci basısını da yapmıştık. Bu kere eserimizin “*İdari Rejim ve Ceza Rejimi*”ne ilişkin üç ve dördüncü bölümlerini de kaleme alarak, kitabı ikmal ile yayınlamak imkanı hasıl olmuş bulunmaktadır.

Eserimizin ikinci basısından bu yana basın hürriyeti yönünden ilim aleminde ortaya yeni görüşler atıldı ve müşahedeler yapıldı. Klasik basın hürriyeti kavramı karşısında, bu hürriyeti *müessesevi* bir hürriyet (une liberté institutionnelle) olarak tanımlayan görüş, mevcutecilik alanında kendisini gösteren merkezileşme ve tekelleşmenin devrimizde, haberleşme yönünden ortaya çıkardığı tehlikeler, bu arada basın alanında ortaya çıkan yeni düzenlemeler ihtiyacının, bu hürriyeti kısıtlama tehlikesini göstermesi karşısında, özellikle, basında oto-kontrol müessesesini işletmek zorununun, bütün dünya memleketlerinde basın hürriyetinin bir kurtarıcısı olarak telakki edilmeye başlanması gibi.

Eserimizin ilgili bölümlerinde bu problemlere ve yeni görüşlere değinilmeye çalışılmıştır.

Eserimizin bu basısında, ikinci basıda belirttiğimiz vaade rağmen Türkiye Radyo Televizyon Kanununun ancak bazı kısımlarına değindik. Gerçekten bu kanunun bütünü ile incelenmesinin, haberleşme hukukunu bütünü ile ele alan bir eserin görevi olabileceği fikrine geldik; biz ise sadece basın hukukunu incelemekteyiz.

Bu basının gerçekleşmesinde, baskı işlerinde sağladığı yardımlar dolayısıyla asistanımız Dr. Duygun Yarsuvat’a alenen teşekkür ederiz.

Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER

İKİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ

Basın Hukuku, c.1'in birinci basısı 1958 yılında yayınlandı. O zamanın olayları ve uygulamaları karşısında, basın hürriyetini bütün unsurları ile belirten ve politika tatbikat ve maksatlarından uzak olarak sırf ilmi ölçüler ve kıstaslara göre bu hürriyetin mevcudiyet ve değerini takdire imkan verebilecek ölçüleri gösteren bir eseri yayınlamakta, 25 yıldan beri gerçekleştiğini görmek için kendi mütevazı köşemizde çabalar gösterdiğimiz bir ana hürriyetin zaferi bakımından büyük faydalar ummuş idik. Hürriyet ve hukuk için savaşta ilim adamlarına düşen vazifenin bu yönde olması hakkındaki kanaatimizi bugün de muhafaza ediyoruz.

Birinci basının sonunda, basın hürriyetinin gelişmesinin ve olgunlaşmasının her şeyden önce bir zaman meselesi teşkil eylediğinden bahsettikten sonra "fakat her halde zamana yardım etmek de lazımdır" demiştik.

Büyük memnurlukla açıklamalıyız ki, 1960'tan bu yana geçen üç yıl içinde zamana, büyük ölçüde yardım edilmiştir. Yine bu devre içinde bütün öğretim ve yazı hayatımızda inanıp müdafaasını yaptığımız bazı ana prensiplerin, kanun koyucu tarafından sadece benimsendiğini değil ve fakat aynı zamanda Anayasa prensipleri haline sokularak Anayasa içine ithal de edildiğini görmekle büyük mutluluk duymuş bulunuyoruz.

Öteden beri, mülga Teşkilatı Esasiye Kanunumuzda basın hürriyeti ile ilgili hükmün yetersiz olduğunu ve bu hürriyeti sağlamak için bir teminat değeri taşıdığını savunmuş idik. Bu fikirlerimizi 1947 yılında Gazeteciler Cemiyeti tarafından başkanlığımızda teşkil eden heyette de belirtmiş idik. Bu heyet, Teşkilatı Esasiye Kanununa sokulması temennisinde bulunduğu bir madde metni de vücuda getirmişti.

27 Mayıs 1960 hareketinden sonra yeni bir Anayasa vücuda getirilmesine karar verilip bir ilim heyetinin teşkil olunduğu malumdur. Bu heyete dahil zevat, Anayasanın Basın ve Ceza Hukuku ve Ceza Usul Hukuku ile ilgili hükümleri düzenlenirken bizden de faydalanmak lüzumunu hissetmiş olacaklar ki, bu hükümlerin vücuda getirilecek celselere davet edilerek iştirak eylediğimiz gibi metinleri hazırlamak üzere teşkil edilen tali

komisyona başkanlık da ettik ve böylece ötedenberi savunduğumuz fikirlerin Anayasa projesinde tam bir şekilde yer alması imkanı husule geldi. Sonradan Temsilciler Meclisinin vücuda getirdiği metne bu hükümler, bazı küçük kelime değişiklikleri ile, hemen hemen aynen intikal etti.

Yine basın hürriyetinin bir *sosyal hak*, *kolektif hürriyet* teşkil eylediği (aşağıda 59 no.ya Bk.) hakkındaki düşünce ve kanaatlerimizin de Anayasa koyucusu tarafından benimsenmiş bulunduğunu mutlulukla açıklamak isteriz. Gerçekten bu kitabın birinci basısının önsözünde şöyle demiştik: “Bundan hatta yirmi beş sene evvel anlaşılan manası ile basın hürriyetinin tek vasıtasını, amme kudretine vazülyed olanların müdahalesini önleyen hukuki teminat teşkil eylediği, yani basın iktidarlara (*gölge etme başka ih-san istemem*) diyebildiği halde, günümüzde her türlü maddi ihtiyaçların tatminini iktidarlardan bekleyen bir basına ait hürriyet anlayışının bambaşka şart ve unsurlara tabi tutulması mecburiyeti ortada bulunmaktadır.”.

Temsilciler Meclisi Anayasa Gerekçesinde de şöyle denilmiştir: “..... ikinci fıkrada, birincide olduğu gibi *Devletin basına sadece gölge olmaması* esası konulmamakta, onun görevinin yerine getirilmesi için bazı yardımlarda bulunması, tedbirler alması gibi müspet vecibeleri derpiş edilmektedir.”.

Elde edilen hukuki teminat Anayasa hükümlerinden ibaret de değildir. 1960'tan bu yana Basın Kanunu en hürriyetçi şekle sokulmuş, Ceza Kanunu hükümlerinde esaslı hürriyetçi tadiller yapılmış, ispat hakkı geniş şekilde düzenlenmiştir. Basın – İlan Kurumu Kanunu ve basında işverenlerle fikir işçileri arasındaki münasebetleri düzenleyen kanunlar ne suretle tenkit edilirse edilsinler, menşelerini, basında hürriyeti tesis etmek amacını güden bir zihniyetten almaktadırlar.

Basın hürriyetinde anlaşılan bu seviyenin muhafazası ve korunması bütün diğer Anayasa müesseselerinin mevcudiyet ve bekalarına bağlıdır. Hürriyeti korumak bütün aydınların ve başta basının görevidir. Bu görev bilhassa, küçük hesaplar peşinde hürriyeti suiistimal yoluna sapmayı adet haline getirmemekle yerine getirilmiş olur. Hürriyetlerini muhafaza etmek isteyen milletler, hürriyeti yeniden fethetmek için daima hazırlıklı, daima uyanık bulunmalıdırlar. Küçük hislerle hürriyet nizamına düşmanlık eden aydınları Türk Milleti ve Tarih affetmez.

Kitabımızın bu ikinci basısında, birinci basıya nazaran çok değişiklikler yapılmıştır. Bununla beraber kitabın esas çatısı aynı olarak kalmıştır. Bu Önsöz kaleme aldığımız sırada 2 Ocak 1964 tarih ve 11596 sayılı Resmi Gazete’de Türkiye Radyo – Televizyon Kurumu Kanunu yayınlandı.

Bu kanunda mevcut radyo ile yapılan neşriyatta sorumluluk ve cevap ve düzeltme hakları gibi en önemli müesseselere ilişkin hükümlerden bu basıda bahsedebilmek imkanını bulamadık. Zira kanun çıktığında kitabımız basılmış idi. İlerde kitabın 3. Basısını yapmak imkanını bulabilirsek, bu ciheti elbette ikmal ederiz.

Bu kitabın basımı işlerinde değerli yardımlarını gördüğüm Asistan Duygun Yarsuvat'a teşekkür ederim.

Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER

BİRİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ

Basın hukukuna taalluk eden mevzular ile iştigale bundan yirmi sene evvel başlamış bulunuyoruz. Geçen yıllar zarfında, bu konuda, Türkçe olarak ve yabancı dilde müteaddit eser ve makaleler neşreyledik. 1946 yılında "Matbuat Suçları" adı ile neşreylemiş bulunduğumuz kitap, belki de, taalluk eylediği konuda Türkçe'de intişar eylemiş bulunan ilk eser olmuştur. Basın hukuku ile alakamızın böylece teessüsünde bu konunun ceza hukuku ile olan çok yakın ilgisi hiç şüphesiz bilhassa müessir olmuş idi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı bir Gazetecilik Enstitüsü teşkilini müteakip bu Enstitü programına dahil basın hukuku dersinin tedrisi vazifesi uhdemize tevdi olundu. Böylece, basın hukuku ile yalnız ceza hukuku ile olan ilgisi itibariyle değil ve fakat bütünü ile ve müstakil bir hukuk şubesi sıfatıyla iştilal imkanına sahip olmuş bulunduk. Ders takrirlerimiz ilk defa Enstitü talebe cemiyeti tarafından 1952 yılında teksir edildi.

Öteden beri basın hukukunu müstakil bir trete şeklinde, nazari ve tatbiata müteallik ihtiyaçları karşılayacak surette kaleme almayı bir gaye olarak göz önünde tutmuş bulunuyorduk. Oldukça uzun zamandan beri devam ettiregeldiğimiz çalışmalar sonunda iki cilt halinde neşrini tasavvur eylediğimiz eserin bu birinci cildi böylece yayınlanmış bulunmaktadır.

Bu eserimizin birinci cildinde basın hukukuna müteallik umumi prensipleri ve basın hürriyeti konusunu ele almış bulunuyoruz. Kitabın birinci bölümünde mesele bütünü ile ve müşterek hukuk prensipleri itibariyle ele alınmış ve modern telakkilere nazaran basın hürriyetinin terekükü eylediği unsur ve şartların nelerden ibaret bulunduğu izah edildikten sonra ikinci bölümde, elde edilen prensipler memleketimiz mevzuatı bakımından tatbik edilmek suretiyle Türkiye'de basın hürriyetinin mazideki ve halihazır durumu tespit edilmiştir. İleriki yıllarda neşredilecek olan ikinci ciltte basın hukukuna taalluk eden meseleler teknik hukuki zaviyeden teker teker ele alınacak ve sistematik hukuk metodları ile izah olunacaktır.

Böylece, halen neşreylemiş bulunduğumuz birinci cilt, hukuki tarafı ile birlikte içtimai ve hatta iktisadi bir etüd mahiyeti arzutmekte ve meselelere yukarıdan ve umumi bir bakışı ihtiva eylemektedir. Filhakika teknik

olarak basın hukuku problemlerini izaha ve mevzuatı kıymetlendirmeye teşebbüs eden bir araştırmanın hareket noktası, tabii olarak *basın hürriyeti* konusu olmak zaruridir. Basın hürriyeti konusu politik olan cephesinden tamamiyle sıyrılmak suretiyle, sırf ilmi bir görüş ile tahlil ve izah edilmek lazım gelir. Sırf politik telakki edilen ve çeşitli istikametlere çekilmek suretiyle, hatta bazen, asıl hüviyeti dahi tebdil olunan konuların ilmin bitaraf usulleri ile izah ve tahlilleri bir çok konularda sürüp gitmekte olan münakaşaları elbette sona erdirebilir.

Yukarıda da arz olunduğu veçhile eserimizin bu birinci cildinde hukuki olduğu kadar içtimai ve hatta iktisadi bünyede bir etüdü takdim etmiş bulunuyoruz ve bu cihet, belki de, şimdiye kadar basın hukuku ve bilhassa basın hürriyeti konusunda yabancı dillerde intişar eylemiş bulunan eserlere nazaran, kitabımızın orijinal hususiyetini teşkil eylemektedir.

Gerçekten biz basın hürriyetini, mevcudiyet veya ademi mevcudiyeti bakımından, sırf hukuki bir problem olarak telakki etmiyoruz. Basın hürriyeti hukuki şartlara olduğu kadar, içtimai ve iktisadi şart ve unsurlara dahi tabi bir müessese teşkil eylemektedir. Hukuki metinler basın hürriyetini ne kadar kavi surette tesis eylemiş ve teminat altına almış bulunursa bulunsun, gerekli iktisadi ve içtimai unsurlar fiilen tahakkuk eylemiş değilse basın hürriyeti gerçekleşmiş olmaz. Hiç şüphesiz her hukuki problem aynı zamanda içtimai veya iktisadi bir problemdir; ancak basın hürriyeti konusunda, durum şöyledir ki, bu hürriyetin iktisadi bilhassa içtimai şartları bizatihi bir lüzuma tekabül etmekte ve kendilerini ifade edebilecek mahiyette hukuki şekillerin tespitine müsait bulunmamaktadırlar. İçtimai şartların, bir inanç sistemi şeklinde tahakkuk eylemesi zaruri bulunmaktadır.

Basın hürriyeti bakımından bu eserde tespitine teşebbüs ettiğimiz diğer bir hususiyet de mevzubahis hürriyetin, bundan faydalananlar için, bir nevi *sosyal hak* olarak takdim edilmiş bulunmasıdır. Bunun ifade eylediği mana şu olmaktadır ki, amme kudretine vaziülyed olanların haberleşme ihtiyacının temini için her türlü müspet faaliyette bulunmalarını, ihtiyaçları yerine getirmelerini talep hususu vatandaş için bir hak halini almaktadır. Bu telakki tarzının tatbiki manası keza şu olmaktadır ki, basın, modern cemiyet yapısında artık kendisinden vazgeçilmesi mümkün olmayan ifası zaruri bir vazifenin sahibi bulunmakta ve medeni bir içtimai heyet olabilmek için, müteakmil bir basına sahip bulunmak başta gelen tefrik ve temiz edici unsuru teşkil eylemektedir. Basın için dürüst ve namuskar olarak yaşamanın, kendisine mevdu vazifenin uygun tarzda ifa edilebilmesinin esasi şartını hürriyet teşkil eder; Basın, ancak hürriyet şartları mevcut olduğu takdirde fonksiyonunu yerine getirebilir.

Ancak basın hürriyeti nedir? Doğrusu şudur ki, basının bir kuvvet olarak meydana çıkmaya başladığı XIX. asırdan, büyük bir endüstri halini almış bulunduğu günümüze kadar basın hürriyetinden anlaşılan mana müttemadi bir tekamül kaydeylemiş, devir ve zamanlara göre muhtevası değişen bir mefhum halinde gözükmiştir. Bundan hatta yirmibeş sene evvel anlaşılan manası ile basın hürriyetinin tek vasıtasını, amme kudretine vazülyed olanların müdahalesini önleyen hukuki teminat teşkil eylediği, yani basın iktidarlara “gölge etme başka ihsan istemem” diyebildiği halde, günümüzde her türlü maddi ihtiyaçlarının tatminini iktidarlardan bekleyen bir basına ait hürriyet anlayışının bambaşka şart ve unsurlara tabi tutulması mecburiyeti ortada bulunmaktadır. Bugünün matbuatı hükümetlere “bana kağıt, makine, mürekkep, vasıta ve, vergi muafiyetleri, çeşitli imtiyazlar tanı! Bunları tanı ve ver ki ben yaşayabileyim ve yaşayıp seni *tenkit edebileyim*” demektedir ve hürriyet anlayışı ve şartları dahi işbu görünüşe mutabık bulunmak icabeylemektedir.

Ancak modern basına ait bir buçuk asırlık tarihinde belki de hiçbir zaman değişmeyen iki görünüş mevcut bulunuyor: Bunlardan birincisi insan psikolojisinin tenkitten hoşlanmayan temayülü, ikincisi ise basının hürriyetini mesuliyetsizlik tarzında anlamak hususunda gösterdiği esas istikamettir. Bu iki zıt temayül arasındaki ihtilaf günümüzde dahi hiçbir memlekette tamamiyle hal edilmiş değildir.

Basın hürriyeti bu gün sırf hukuki bir mefhum halinden hukuki-iktisadi ve içtimai bir mefhum haline tebeddül eylemiş bulunuyor; ileriki yıllarda dahi bu mefhumun tekamülünde devam edeceği ve bilhassa beynelmilel teminatla bezenmiş bir mefhum olarak yeni bir görünüş iktisap eyleyeceğini ifade edebiliriz.

Eserimizin birinci cildi, bugün vasıl olduğu seviyede, basın hürriyetinin hali hazır durumunu, unsur ve şartlarını tespit eylemiş ve mevzubahis hürriyeti ilmi bir tahlile tabu tutmuştur. Eserin bu şekli ve ikmalinde 1955-1956 yılları içinde Amerika’da yapmış bulunduğumuz çalışmaların büyük hizmeti olmuştur. Bu vesile ile bütün ömrünü Amerika’da fikirlerin hür olarak ifade edilmesi uğrunda yaptığı çalışmalarla geçirmiş bulunan Harvard Üniversitesi’nin çok değerli müteveffa profesörü Zechariach Chafee Jr.’un, Amerika’daki ikametimiz sırasındaki cihan değer fikir münakaşalarını ihya maksadıyla derin hürmet duyguları ile anıyoruz.

İÇİNDEKİLER

ALTINCI BASIYA ÖNSÖZ	III
BEŞİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	V
DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ	VII
ÜÇÜNCÜ BASININ ÖNSÖZÜ	XI
İKİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ	XIII
BİRİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ	XVII
KISALTMALAR.....	XXXIII

BİRİNCİ BÖLÜM İLETİŞİM HUKUKU

A- TEMEL KAVRAMLAR	3
I. TOPLUMSAL HAYAT, HABERLERİN, DÜŞÜNCELERİN BAŞKALARINA İLETİLMESİ.....	3
1. Yüzyüze iletişim ve ikincil iletişim	4
2. Çağımızda kitle iletişiminin önemi	5
3. Kitle iletişiminin çağdaş toplumdaki etkileri	6
II. KİTLE İLETİŞİM HUKUKU	9
1. Kavram	9
2. Tarihsel gelişim	11
3. Kitle İletişim Hukuku ve Basın Hukuku	15
B- TEMEL ÖZGÜRLÜKLER VE DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ	18
I. TEMEL ÖZGÜRLÜKLER	18
1. Kavram... ..	18
2. Temel hak ve özgürlüklerin sınıflandırılması.....	19
II. DÜŞÜNCE VE DÜŞÜNCELERİ AÇIKLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	20
1. Düşünce özgürlüğünün önemi ve uygulama	20
2. Düşünce özgürlüğünün düzenlenişi	23
3. Düşünce özgürlüğünün özellikleri	27
4. Düşünce özgürlüğünde sınır sorunu	31

İKİNCİ BÖLÜM BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

A-	GİRİŞ	41
	I. BASIN, YAYIN, İKİLİ AYIRIM	41
	1. Süreli yayıncılığın tarihçesi	43
	2. Basın endüstrisinin meydana çıkışı	44
	II. BASIN HUKUKU	45
	1. Basın hukukunun ortaya çıkışı	45
	2. Tanım	46
	3. Özellikleri	47
	4. Basında idarî rejim ve ceza rejimi	48
B-	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ	49
	I. TANIM	49
	II. ÇEŞİTLİ ÜLKELERDEKİ TARİHSEL GELİŞİM	51
	1. Fransa.....	51
	a. Tarihçe	51
	b. 1881 Basın Kanunu	54
	aa) Gazete ve dergilerin yayını.....	55
	bb) Basın suçlarından dolayı sorumluluk	55
	cc) Basın suçları.....	56
	dd) Ceza hükümleri.....	57
	ee) Cevap ve düzeltme hakkı	58
	ff) Yargılama Usulü	59
	2. İngiltere	60
	3. Amerika Birleşik Devletleri	74
	III. BASKICI SİYASAL REJİMLERDE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ	84
	IV. SONUÇ	90
C-	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN BUGÜNKÜ DURUMU	93
	I. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN HUKUKİ GÖRÜNÜŞÜ VE ANAYASA HUKUKU	93
	1. Basın özgürlüğü bir anayasa kurumudur	93
	2. Basın özgürlüğü ve sosyal haklar	94
	3. Kurumsal özgürlük	97

4.	İletişimde teknik ve Anayasa hukuku.....	97
5.	Anayasa güvencesinin değeri	97
6.	Anayasa hukuku yönünden yerleşmiş kurallar	98
7.	Yeni anayasalarda genel eğilim	100
II. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN YÜRÜRLÜKTEKİ HUKUK		
	YÖNÜNDEN İÇERİĞİ.....	105
1.	Basın özgürlüğünü oluşturan haklar ve unsurlar	105
2.	Düzenleme ve sınırlama kavramları	105
3.	Çağdaş zamanların basın özgürlüğüne getirdiği iki yeni unsur	106
4.	Basın özgürlüğünde kişiler.....	106
5.	Basın özgürlüğü ile ilgili üç önemli hak	107
a.	Haberleri, düşünceleri bilmek, bunlara ulaşmak ve bunları toplamak hakkı.....	107
b.	Haber, düşünce ve görüşleri yorumlamak ve inceleyebilmek, eleştirebilmek hakkı.....	108
c.	Haber, düşünce ve görüşleri yayımlayabilmek ve basılmış eserleri dağıtabilmek hakkı.....	109
6.	Basın özgürlüğünün düzenlenmesi çerçevesinde belirtilen sınırlamalar	110
a.	Devletin iç karışıklıklara ve dış saldırılara karşı korunması	110
b.	Toplum ahlâkını koruma.....	111
c.	Kişilerin haysiyet ve şereflerinin korunması.....	111
d.	Adaletin amacına uygun olarak işletilmesi ve dağıtılması.....	112
7.	Basın özgürlüğünün kullanılması	112
8.	Cevap ve düzeltme hakkı.....	113
9.	Basın özgürlüğünün yeni unsurları.....	113
10.	Olağanüstü haller ve basın özgürlüğü.....	114
11.	Tarafsızlık, basın özgürlüğü	114
12.	Basın ve yayıma devlet yardımı ve basın özgürlüğü	115
III BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNE ETKİLİ EKONOMİK UNSURLAR....		
1.	Ekonomik sınırlamalar	118
2.	Tekel eğilimi.....	120
3.	İngiltere'deki durum	121
4.	İlân verenlerin etkileri	124

5.	Olayların nedenleri	128
6.	Basın özgürlüğü aleyhindeki ekonomik ve teknik unsurların etkisini yok etmek için önerilen önlemler	129
a.	Birleşmiş Milletler iletişim konferanslarındaki tartışmalar	129
b.	Ekonomik unsurların basın özgürlüğünü sınırlayıcı etkilerini yok etmek amacı ile hazırlanan taslaklar	131
c.	Gazete yönetimini bir üst kurula (Board of Trustees) bırakma eğilimi	131
d.	Gazetelerde iktisadi değişiklik yapılması	131
e.	Amerika Birleşik Devletleri'nde ileri sürülen öneriler... ..	132
f.	Gazete mülkiyetinin farklı niteliği	132
g.	Tekelleşmenin önlenmesi gerekliliği	134
7.	Anayasa Hukuku yönünden değerlendirme	134
8.	Sonuç	135
IV.	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SOSYAL GÖRÜNÜŞÜ	135
1.	Basın özgürlüğünde yeni görüş	135
D-	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE ULUSLARARASI TOPLULUK.....	138
I.	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ÖZELLİĞİ VE ULUSLARARASI GÜVENCE	138
II.	ULUSLARARASI ALANDA HUKUKİ ÇALIŞMALAR VE METİNLER.....	140
1.	Avrupa İnsan Haklarını ve Temel Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi.....	145
2.	Diğer önemli uluslararası belgeler.....	147
3.	Özet	147
E-	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ ENGELLEYİCİ UNSURLAR	149
I.	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNDEKİ BASKILAR	149
1.	Kanunların uygulanmasından doğan baskılar	149
2.	Ekonomik baskılar	151
3.	Siyasal baskılar	153
4.	İdari baskılar	155
5.	Gazetelere ve gazetecilere karşı uygulanan şiddet eylemleri	155
F-	BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN GERÇEKLEŞME KOŞULLARI	160

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE'DE BASIN VE ÖZGÜRLÜĞÜ

A- TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN TARİHÇESİ	167
I. CUMHURİYETTEN ÖNCEKİ DÖNEM	167
1. Matbuat Nizamnamesi	169
2. Birinci Meşrutiyet	170
3. İkinci Meşrutiyet	172
4. Matbuat Nizamnamesi	173
5. 1909 Matbuat Kanunu	173
II. CUMHURİYET DÖNEMİ	174
1. Basın Kanunu'na kadar	174
2. 1931 Matbuat Kanunu	175
III. BASIN KANUNU	177
1. İlk şekil	177
2. Basın Kanunu'nun ilk şekline ait genel esaslar	180
a. İdareye tanınan yetkiler	181
b. Basın suçlarından dolayı sorumluluk	181
aa) Süreli olmayan yayınlar aracılığı ile işlenen suçlardan dolayı sorumluluk	181
bb) Süreli yayınlarla işlenen suçlardan dolayı sorumluluk	182
c. Anonimlik hakkı	183
d. Ceza hükümleri	183
e. Yargılama usulü	185
f. Cevap ve düzeltme hakkı	186
3. Basın Kanunundan sonra getirilen mevzuat ve değişiklikler	187
a. 6732 Sayılı Kanunda yer alan suçlar	188
b. 6733 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikler	189
aa) Sorumlu Müdür	189
bb) Muhabir olma şartı	190
cc) Ceza hükümleri	190
c. Basın suçlarından dolayı sorumluluk	190
d. Cevap ve düzeltme hakkı	191

IV. 27 MAYIS 1960 TARİHİNDEN SONRAKİ DÖNEM	191
1. Basın Kanununda yapılan değişiklikler	192
a. Süreli yayınların yayımlanması	192
b. Mali denetim	192
c. Basın suçlarından dolayı sorumluluk.....	193
d. Ceza hükümleri	193
e. Yargılama usulü	194
f. Cevap ve düzeltme hakkı	194
V. YENİ BASIN KANUNU'NUN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞİNE KADAR UZANAN DÖNEM	194
VI. 5187 SAYILI BASIN KANUNU	196
B- TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN BUGÜNKÜ DURUMU	206
I. TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ANAYASA HUKUKU BAKIMINDAN GÖRÜNÜŞÜ	206
1. Tarihçe	206
2. 1961 Anayasasında basın özgürlüğü.....	207
3. 1961 Anayasası değişiklikleri.....	210
4. 1982 Anayasasında basın özgürlüğü.....	211
II. ANAYASALARDA DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ	213
1. 1961 Anayasasında düşünce özgürlüğü.....	213
2. 1982 Anayasasında düşünce özgürlüğü.....	222
III. TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN HUKUKİ İÇERİĞİ	225
1. Giriş	225
2. Türkiye'de basın özgürlüğünde özneler.....	225
3. Basın özgürlüğü ve üç önemli hak	225
a. Haber, olay, düşünce ve görüşleri bilmek, bunlara ulaşmak ve bunları toplamak hakkı	225
b. Haber, olay, düşünce ve görüşleri araştırmak, incelemek, yorumlamak ve eleştirebilmek hakkı	231
c. Haber, düşünce ve görüşleri yayımlayabilmek ve yayınları dağıtabilmek hakkı.....	244
aa) Haberin gerçek oluşu.....	245
bb) Kamu yararı ve toplumsal ilgi	246

cc) Güncellik.....	246
dd) Ölçülülük	246
ee) Olay ve haber ile yayın arasında nedensellik bağının bulunması.....	248
4. Basın özgürlüğünü ve haklarını düzenleyen ve sınırlayan önemli kanunlarla ilgili kısa açıklama	249
a. Matbaalar Kanunu	249
b. Türk Ceza Kanunu	249
c. Ceza Muhakemesi Kanunu.....	250
aa) Kapalı duruşmaların yayını.....	250
bb) Küçüklerin yargılamasında zorunlu kapalılık.....	251
cc) Duruşmalarda ses ve görüntü alınamaması.....	251
dd) Yayınların toplatılması	252
d. Basın Kanunu	254
e. Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun	256
f. Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu	257
g. Sıkıyönetim Kanunu	257
h. Terörle Mücadele Kanunu	258
ı. Olağanüstü Hal Kanunu	259
i. Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun	260
j. Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun	261
5. Basının gereksinimlerinin sağlanması	261
6. Basına eşit işlem	262
IV. TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN EKONOMİK GÖRÜNÜŞÜ.....	262
1. Türk basınının yapısı.....	262
2. Türkiye'de ekonomik görünüş.....	264
3. İşverenlerle düşünce işçileri arasındaki ilişkiler.....	264
4. İlan konusu ve Türk basını	266
V. TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SOSYAL YÖNÜ.....	272

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İDARÎ REJİM

A- BASILMIŞ ESERLER	277
I. BASILMIŞ ESER	277
1. Kavram	277
2. Basın Kanununa göre basılmış eser.....	278
a. Yazı, resim veya benzerleri ile haber ajansı yayınlarının varlığı	279
b. Yayının basılmış, çoğaltılmış olması.....	281
aa) Yazı ya da resmin basılması, çoğaltılması	281
bb) Yazı ya da resmin yayımlanması	283
3. Afişler	283
a. Fransa'da afiş yayımı ile ilgili durum	285
b. Mevzuatımızda afiş yayımı ile ilgili durum	286
4. Yazı, resim veya benzerlerinin basılması ve çoğaltılması	290
5. Basımevi sahibinin teslim yükümlülüğü	291
II. YAYIM	296
1. Kavram, Tanım.....	296
a. Yayım ile kamu arasındaki bağ	297
aa) Nitelikleri gereği genel olan yerler	297
bb) Tahsisleri itibariyle genel olan yerler	297
cc) Tesadüfen, geçici olarak genel olan yerler	297
b. Yayının sunulması	298
aa) Gösterilme	298
bb) Asılma	298
cc) Dağıtılma	298
dd) Satılma	299
ee) Satışa sunulma	300
ff) Dinletilme	300
gg) Basılmış eserlerin dağıtımını yönünden sorunlar	300
B- SÜRELİ YAYINLAR	309
I. SÜRELİ YAYIN	309
1. Süreli yayın kavramı.....	309
2. Süreli yayının, tanımı ve nitelikleri	309

3.	Basın Kanununa göre süreli yayın çeşitleri	311
4.	Süreli yayın serbestliği	312
a.	İzin (ruhsat) sistemi	313
b.	Mali güvence (Kefalet akçası) sistemi	313
c.	Bildirim sistemi	314
II. TÜRK MEVZUATINA GÖRE SÜRELİ		
YAYIN ÇIKARMA SERBESTLİĞİ		
1.	Anayasamızda süreli yayın çıkarma serbestliği.....	315
2.	Yürürlükteki mevzuata göre süreli yayın çıkarmak hakkı.....	316
a.	Bildirim (Beyanname)	316
aa)	Süreli yayının adı, mahiyeti, hangi aralıklarla yayımlanacağı, yönetim yeri	317
bb)	Sahibinin ve varsa kanunî temsilcisinin, sorumlu müdürün ad ve soyadları, uyruk ve ikametgâhları	317
cc)	Yayın türü	318
b.	Bildirim ile ilgili suçlar	320
3.	Süreli yayının idaresi; süreli yayın sahibi	321
4.	Mevzuatımıza göre süreli yayın mülkiyeti.....	322
5.	Gazete sahibinin gazete yönetimi ile ilgisi.....	325
6.	Sorumlu müdür.....	327
7.	Tarihçe	330
8.	Kamu Kurum ve Kuruluşları tarafından çıkartılan süreli yayınlar	331
III. YABANCI BASIN REJİMİ		
1.	Yabancıların Türkiye’de süreli yayın çıkarması	333
2.	Yabancı yayınların Türkiye’ye getirilmesi, dağıtılması ve satılması	334
C- ÇAĞDAŞ YAYINCILIKTA GÖREV		
I. HABER AKTARILMASI VE TOPLUM		
II. GÖREVLER		
III. YALAN HABER YAYINLAMAMA		
1.	Kavram	342
2.	Türk Hukukunda durum	344

IV. ÖZEL HAYATI AÇIKLAMAMA	347
1. Kavram	347
a. Kişinin gizli – özel hayatı	348
b. Kişinin özel hayatı	349
c. Kişinin kamusal hayatı	349
2. Türk hukukunda durum	354
V. YARGILAMA VE BASIN	355
VI. CEVAP VE DÜZELTME HAKKI	365
1. Kavram	365
2. Karşılaştırmalı hukukta cevap hakkı.....	368
VII. TÜRK HUKUKUNDA CEVAP HAKKI	370
1. Tarihçe	370
2. 1961 ve 1982 Anayasalarında Cevap ve Düzeltme Hakkı.....	372
3. Basın Kanununa göre Cevap ve Düzeltme Hakkı.....	374
a. Kimler cevap hakkına sahiptir?.....	376
b. Cevap hakkı kimlere karşı kullanılır?.....	379
c. Cevap hakkının kullanılma koşulları.....	380
d. Cevabın içermesi gereken koşullar	384
e. Cevabın biçim bakımından içermesi gereken koşullar	385
aa) Cevabın genişliği	385
bb) Yayımdan itibaren iki ayın geçmemesi	386
cc) Cevap ilgilinin imzasını taşımalıdır	386
f. Sorumlu müdürün yükümlülükleri	390
aa) Tam olarak yayımlama yükümlülüğü	390
bb) Cevabın üç gün içinde yayımlanması.....	391
cc) Cevabın aynı punto, aynı sahife ve sütunda yayımlanması	391
4. Düzeltme Hakkı	392
5. Basın Kanununa göre Cevap Hakkının Yaptırımı	393
6. Milletlerarası alanda Cevap Hakkı	400
VIII.SÜRELİ YAYINLARDA BASIN İŞÇİLERİ	400
1. Basın Örgütlenmeleri, Basın Kuruluşları	402
2. Basında oto-kontrol (Özdenetim-İçdenetim)	406

a. Gönüllü, rızaya dayanan kuruluşlar	407
b. Kanuna dayanan ve kanunî yetkileri kullanan, kanunun gösterdiği yaptırımları uygulayan kuruluşlar	409
3. Basın İşçilerinin Sosyal Hakları	416
4. Gazetecinin meslek sırrı saklama hakkı	421
IX. BASINDA İLÂN REJİMİ	428

BEŞİNCİ BÖLÜM CEZA REJİMİ

A- CEZA REJİMİ KAVRAMI	437
I. BASIN SUÇU	439
1. Kavram	439
2. Basın suçu, basın yolu ile işlenen suç unsurları	442
3. Basın suçlarının unsurları	443
II. BASIN SUÇUNDA SORUMLULUK	446
1. Kavram	446
2. Basın suçlarından dolayı sorumlulukta uygulanan sistemler	447
a. Birlikte sorumluluk sistemi	447
b. Basamaklı (sıralı) sorumluluk sistemi	447
c. İhmal nedeniyle sorumluluk sistemi	448
III. MEVZUATIMIZDA BASIN SUÇLARINDAN DOLAYI SORUMLULUK	448
1. Süresiz yayınlarla işlenen suçlardan dolayı sorumluluk	448
2. Süreli yayınlarla işlenen suçlardan dolayı sorumluluk	453
B- BASIN SUÇLARINDAN DOLAYI HUKUKİ SORUMLULUK	461
C- BASIN KANUNUNDA YAYIN SINIRLAMALARI	468
D- BASIN SUÇLARINDA YARGILAMA USULÜ	473
I. GENEL BİLGİLER	473
II. YARGILAMA USULÜ	474

1. Yargılama Mercileri.....	474
a. Görevli Mahkeme.....	474
b. Yetkili Mahkeme	475
c. Yargılama usulü yönünden istisnâî esaslar	476
aa) Basın yoluyla işlenen suçlarda davanın açılma süresi.....	476
bb) Şikayete bağlı suçlarda dava açma süresi.....	478
cc) İzin veya karar alınması gereken suçlarda dava açma süresi	478
dd) Koğuşturma.....	479
ee) Tebligat	480
III. YAPTIRIM.....	480
YARARLANILAN KAYNAKLAR	481
KAVRAM DİZİNİ.....	495
YAZAR DİZİNİ.....	503
MADDE DİZİNİ.....	505

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliđi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Art.	: Article
Bkz.	: Bakınız
bs.	: Bası
c.	: Cilt
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	: Çeviren
D.	: Dalloz
Der.	: Derleyen
éd.	: édition
FIJ	: Federation International des Journalistes
GSHPD	: Galatasaray Hukuk Fakóltesi Dergisi
IFJ	: International Federation of Journalistes
IPI	: International Press Institute
İHFM	: İstanbul Hukuk Fakóltesi Mecmuası
JCP	: Juris Classeur Pénal
kştz.	: Karşılaştırınız
m.	: Madde
p.	: Page
RDPC	: Revue de Droit Pénal Comparé
RIDP	: Revue International de Droit Pénal
RSCDPC	: Revue de Science Criminelles et de Droit Pénal Comparé
s.	: Sahife, sayfa

sy.	: Sayı
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TGC	: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
TGS	: Türkiye Gazeteciler Sendikası
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
vd.	: ve devamı
vol.	: Volume
Yay.	: Yayımlayan